

Gezondheid van biggen

Jan Huiskes en André Kloosterman, PV

Er zijn duidelijke aanwijzingen dat biggen die in de opfokperiode zijn behandeld tegen maag-darmstoornissen zowel tijdens de **opfok**, als ook in de mesterij lagere produktieresultaten hebben. Een beperkt aantal in het onderzoek geregistreerde dieren met een behandeling tegen gewrichtsontsteking toont een soortgelijke tendens. Er moet dus gestreefd worden naar een zo ongestoord mogelijk verloop van de **opfok** van biggen.

Gezondheidsstoornissen bij biggen zijn ongunstig voor de prestaties tijdens de opfokperiode. Bovendien gaat het uitvoeren van behandelingen met medicijnen gepaard met extra werk en kosten. Hierdoor wordt het rendement van een vermeerderingsbedrijf nadelig beïnvloed. Over de gevolgen van gezondheidsstoornissen bij gespeende biggen op de latere mesterijresultaten en slachtkwaliteit was, afgezien van enkele ziekten, nog weinig bekend. Dit was de aanleiding om hiernaar onderzoek te verrichten. Ook is met het oog op optimalisatie van de kwaliteit van het productieproces en daarmee van het eindproduct (Integrale Keten Beheersing (IKB) en merkvleesprogramma's) onderzoek naar de kwaliteit van de producten en informatiestroom in de keten gewenst. Via literatuurstudie en verwerking van gegevens over behandelingen met medicijnen is nagegaan wat de invloed is van gezondheidsstoornissen bij gespeende biggen op de latere mesterijresultaten en slachtkwaliteit. Er is gebruik gemaakt van de gegevens die van de gespeende biggen zijn verzameld tussen 1 juli 1988 en 1 augustus 1990 (veterinair registratieformulier) op het proefbedrijf van het Proefstation voor de Varkenshouderij. Voor de in de eigen mesterij opgelegde biggen zijn de behandelingen gekoppeld aan de mesterijresultaten en de slachtkwaliteit.

Het proefbedrijf biedt plaats aan ongeveer 370 produktiezeugen en 1000 vleesvarkens. De verwerkte gegevens zijn alleen van dieren, die in de biggenopfokstal zijn opgefokt. Zij komen niet uit een speciaal opgezette proef, maar zijn het resultaat van onderzoek van de registraties op het Proefstation van behandelingen met medicij-

nen en van dierresultaten die standaard verzameld worden. De biggen zijn opgefokt in grondhokken voorzien van een gedeeltelijk bolle dichte vloer met vloerverwarming en gedeeltelijk stalen roostewoer. De voeding bestond uit speenkorrel en speciaal biggenopfokkorrel. Na het spenen werd eerst enkele dagen beperkt gevoerd. Daarna werd de voergift geleidelijk verhoogd tot onbeperkt.

Resultaten onderzoek dierregistraties

De volgende afwijkingen respectievelijk behandelingen zijn verwerkt: speendiarree, hoesten, longontsteking, gewrichtsontsteking, hersen-(vlies)ontsteking en achterblijver. Andere stoornissen kwamen slechts sporadisch voor. Alleen de afwijkingen speendiarree en gewrichtsontsteking waren in voldoende mate aanwezig voor analyses.

In totaal zijn er 5580 dieren gevolgd tijdens de opfokperiode. Hiervan zijn er 242 (4,3%) individueel behandeld. Van de gevolgde biggen zijn er 3153 opgelegd in de eigen mesterij. Hiervan zijn er 74 (2,3%) individueel behandeld tijdens de opfokperiode. Bij dit geringe aantal individuele behandelingen kan opgemerkt worden, dat op het proefbedrijf de status ten aanzien van de ziekte van Aujeszky en AR gunstig is en ook App niet klinisch voorkomt. Van de individuele behandelingen is 51% tegen speendiarree (*E.-coli*) en 34% tegen gewrichtsontsteking uitgevoerd.

Groepsbehandelingen zijn daarentegen veelvuldig uitgevoerd. Op hok- of afdelingsniveau zijn bijna alle dieren (ongeveer 90%), veelal preventief, behandeld. Bij de groepsbehandelingen gaat

het uitsluitend om maag-darmaandoeningen (speendiarree).

Individuele behandelingen

Het blijkt, dat in vergelijking met de niet individueel behandelde dieren de groei tijdens de opfok van de tegen speendiarree en van de tegen gewrichtsontsteking individueel behandelde dieren duidelijk lager is geweest. De verlaagde groei resulteert in significant lagere opleggewichten. Deze groeivertraging treedt voor speendiarree niet op in de mesterij. De tegen gewrichtsontsteking behandelde dieren hebben een duidelijk lager slachtgewicht en tenderen naar een lagere groeisnelheid. De overige slachtresultaten zijn bij geen van beide aandoeningen slechter.

Groepsbehandelingen

Zoals reeds vermeld heeft ongeveer 90% van de biggen een groepsbehandeling gehad. Dit was sterk preventief gericht tegen maag-darmaandoeningen. De technische resultaten en de slachtkwaliteit van de in groepsverband tegen maag-darmaandoeningen behandelde biggen verschillen niet van de onbehandelde dieren, noch in de opfokfase, noch in de mesterijfase.

Wel is de duur van een behandeling van invloed op de resultaten. In tabel I zijn de resultaten van de behandelde dieren uitgesplitst naar éénmalige respectievelijk herhaalde behandeling. Bij een her-

haalde behandeling (duur 2 tot 10 dagen) is de behandeling niet preventief meer en kan worden gesproken van daadwerkelijke stoornissen. Uit tabel I blijkt dat de groei van de tijdens de opfok langduriger behandelde biggen lager is dan van de één keer behandelde groep. De lagere groei tijdens de opfok heeft tot gevolg, dat de biggen die herhaald zijn behandeld, 0,5 kg lichter worden opgelegd in de mesterij. De groei van deze groep dieren is met 23 gram duidelijk lager dan van de één keer behandelde groep. Ook de slachtresultaten zijn minder. Het geslacht gewicht en het vleespercentage tenderen lager te zijn bij de groep met herhaalde behandeling. Het percentage long/leveraandoeningen toont geen verschil.

Samenvattend kan gesteld worden dat er duidelijke aanwijzingen zijn, dat biggen die zijn behandeld tegen maag-darmstoornissen niet alleen tijdens de opfok maar ook in de mesterij een lagere produktie hebben. Voor het beperkte aantal tegen gewrichtsontsteking behandelde dieren is een soortgelijke tendens gevonden. Vandaar dat de vermeerderaar moet streven naar een zo ongestoord mogelijk verloop van de opfok van biggen. Gezondheidsstoornissen dienen zoveel mogelijk vermeden te worden. Hiertoe kunnen preventieve maatregelen worden genomen, zoals het aanbieden van optimale huisvesting, een aan de warmtebehoefte van de biggen aangepast klimaat, een uitgebalanceerd voer en een voorzichtige voerstrategie direct na het spenen ■

Tabel I: Technische resultaten en slachtkwaliteit van op hokniveau gedurende één keer dan wel meerdere keren tegen maag-darm aandoeningen behandelde dieren tijdens de opfokperiode.

Behandeling tegen maag-darm aandoeningen:	één keer	herhaald
aantal dieren	2409	388
speengewicht (kg)	7,7 ^a	7,4 ^b) ²
groei opfok (g/d)	427 ^a	416 ^b
opleggewicht (kg)	24,1 ^a	23,6 ^b
groei mesterij (g/d)) ¹	782 ^a	759 ^b
mestperiode (d)	107 ^a	110 ^b
geslacht gewicht (kg)	82,6	81,9
vleespercentage	52,4 ^a	52,1 ^b
long/lever aandoening %	4,7	5,6

)¹ gecorrigeerd naar een opleggewicht van 23 kg.

)² Cijfers met een verschillende letteraanduiding verschillen duidelijk van elkaar.